

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол №2 від 15.05.2026 р.



Голова приймальної комісії ХДАК,
Голова Комісії з реорганізації ХДАК

Наталія ГОВОРУХІНА

ПРОГРАМА ІСПИТУ З ФІЛОСОФІЇ

для здобуття освітньо-наукового ступеня **доктора філософії**
зі спеціальностей: **B5 «Музичне мистецтво»**
B12 «Культурологія та музеєзнавство»
B13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа»

для здобуття освітньо-творчого ступеня **доктора мистецтва**
зі спеціальностей: **B1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво»**
B5 «Музичне мистецтво»

для вступників на основі здобутого раніше ступеня **магістра** або
освітньо-кваліфікаційного рівня **спеціаліста (НРК7)**

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Харківській державній академії культури у 2026 році, затверджених рішенням вченої ради ХДАК (протокол № 9 від 28.04.2026 року) обов'язковим вступним випробуванням для прийому на навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії або освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва на основі ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК7) є іспит з філософії.

Іспит з філософії проводиться з метою оцінювання рівня обізнаності вступника з базовими філософськими концептами у їх історичному розвитку, уміння оперувати понятійним апаратом філософського дискурсу, а також розуміти базові засади специфіки методології теоретичної філософії в обсязі курсу філософії першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Програма іспиту з філософії включає матеріал за двома основними розділами: «Історія філософії як основа філософсько-методологічної культури» та «Основні проблеми сучасної філософії. Методологія пізнання, філософська антропологія, філософія культури».

Під час іспиту з філософії вступники мають продемонструвати наявний рівень загальнотеоретичної підготовки, знання історії філософської думки, зокрема вітчизняної філософії, сучасних теоретичних філософських проблем; питань гносеології і філософії науки, методології наукового пізнання; вміння аналізувати філософські твори, а також рівень загальнофілософської ерудиції.

Іспит з філософії проводиться відповідно до розкладу вступних випробувань ХДАК в очному форматі з записом на дві камери, з подальшим оприлюдненням вступного випробування на офіційному вебсайті ХДАК впродовж трьох днів після оприлюднення оцінок вступників та зберігається на цих ресурсах у відкритому доступі протягом одного року у вигляді активних інтернет-посилань. Відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в ХДАК у 2026 році відеозаписи деяких категорій вступників не оприлюднюються на офіційному вебсайті, але зберігаються у приймальній комісії.

Іспит з філософії проводиться у вигляді усних відповідей вступника на питання екзаменаційного білету з попередньою підготовкою. Екзаменаційний білет містить 2 запитання (по одному з кожного тематичного розділу) з переліку питань, наведених у розділі 2.

Час на підготовку вступника до співбесіди – до 1 години.

Час для відповіді на питання обидва питання екзаменаційного білету – до 20 хвилин.

Час відповідей на додаткові запитання екзаменаційної комісії (у разі потреби) – до 10 хвилин.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ З ФІЛОСОФІЇ

1. Філософія як специфічний вид знання.
2. Предмет філософії.
3. Рівні філософського знання.
4. Основні функції філософії.
5. Філософія в сфері культури.
6. Філософія і світогляд.
7. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, науковий та філософський.
8. Головні філософські школи стародавньої Індії.
9. Філософія у стародавньому Китаї.
10. Періодизація філософії стародавньої Греції та Риму.
11. Мілетська школа мислителів.
12. Анаксагор про проблему єдності сущого.
13. Етичний раціоналізм Сократа. Сократичні школи.
14. Атомістична концепція Левкіппа-Демокріта.
15. Філософські погляди Платона.
16. Філософія Аристотеля.
17. Специфіка елліністично-римської філософії.
18. Релігійний характер філософської думки Середньовіччя.
19. Філософські погляди А. Августина.
20. Середньовічна схоластика. Реалізм та номіналізм.
21. Філософія Ф. Аквінського.
22. Антропоцентризм епохи Ренесансу.
23. Пантеїзм і діалектика як специфічні риси натурфілософії Відродження.
24. Західноєвропейська філософія Нового часу.
25. Філософія Ф. Бекона.
26. Філософські погляди Р. Декарта.
27. Філософія Просвітництва.
28. Енциклопедизм (XVIII ст.).
29. Філософські ідеї Вольтера.
30. Філософські погляди Ж.Ж. Руссо.
31. Загальна характеристика класичної німецької філософії.
32. І. Кант: два періоди творчості.
33. Філософська система Г. Гегеля.
34. Антропологічна філософія Л. Фейєрбаха.
35. Марксистська філософія. Основні ідеї матеріалістичного розуміння історії.
36. Критика раціоналістичної традиції класичної філософії. Виникнення ірраціоналізму.
37. Відношення до розуму і науки в філософії XX ст.
38. Характеристика школи «Філософія життя» (Ф. Ніцше, Г. Зіммель, О. Шпенглер).
39. Позитивізм і неопозитивізм.

40. Прагматизм – один з провідних філософських напрямків у Великобританії і США.
41. Екзистенційна філософія.
42. Феноменологія.
43. Проблеми значення, мови, розуміння в структуралізмі та герменевтиці.
44. Еволюція релігійної філософії у XX ст.
45. Філософський зміст фрейдизму.
46. Становлення філософської думки в Київській Русі.
47. Філософія в Києво-Могилянській академії.
48. Філософія Г.Сковороди.
49. Філософські погляди учасників Кирило-Мефодіївського товариства.
50. Філософія П.Куліша.
51. Філософські погляди П.Юркевича.
52. Філософська позиція М.Драгоманова.
53. Філософські роздуми Д.Чижевського.
54. Філософські погляди В.Вернадського.
55. Філософська категорія «буття». Форми буття.
56. Поняття матерії, його історичний генезис.
57. Проблема свідомості у філософії.
58. Сутність самосвідомості.
59. Пізнання як предмет філософського осмислення.
60. Сутність суб'єкту і об'єкту та їх взаємодія у пізнанні.
61. Чуттєве та раціональне пізнання, їх характеристика.
62. Вчення про істину.
63. Практика, її роль у пізнанні.
64. Наука як специфічна форма людської діяльності.
65. Структура наукового пізнання.
66. Методи наукового пізнання, їх класифікація.
67. Результати наукової діяльності.
68. Діалектика як вчення про універсальні зв'язки, зміни і розвиток.
69. Зміст діалектики: принципи, категорії, закони.
70. Філософські аспекти походження людини.
71. Проблеми людського буття (смерті і безсмертя, сенсу буття, свободи).
72. Соціокультурна обумовленість поняття «природа».
73. Суспільство як система.
74. Поняття «суспільне виробництво». Структурні елементи суспільного виробництва.
75. Духовне життя суспільства.
76. Суспільна свідомість. Основні форми суспільної свідомості.
77. Проблема цінностей у філософії.
78. Філософія про прогрес і регрес у суспільстві.
79. Цивілізація і культура.
80. Глобальні проблеми сучасності.

3. СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ІСПИТУ З ФІЛОСОФІЇ

Іспит з філософії проводиться у вигляді усних відповідей вступника на питання екзаменаційного білету з попередньою підготовкою. Екзаменаційний білет містить 2 запитання (по одному з кожного тематичного розділу) з переліку питань, наведених у розділі 2.

Екзаменаційна комісія оцінює відповідь на кожне питання екзаменаційного білету за 100-бальною шкалою. Загальний бал іспиту з філософії формується шляхом підсумовування балів, установлених за відповіді на кожне питання екзаменаційного білету. Підсумкова оцінка за результатами іспиту з філософії виставляється за 200-бальною шкалою.

Вступники, які отримали підсумкову оцінку з іспиту з філософії **нижче 100 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії чи освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва не допускаються.

Деталізацію критеріїв оцінювання відповідей вступників на питання екзаменаційного білету наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Критерії оцінювання відповідей вступників на кожне питання екзаменаційного білету іспиту з філософії

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-20 балів	відповідність змісту відповіді поставленому питанню
0-20 балів	повнота та послідовність подання матеріалу за обраним питанням
0-15 балів	глибина осмислення і розкриття запропонованого питання
0-10 балів	аргументованість відповіді на питання
0-5 балів	доцільність і влучність наведених прикладів при доповіді
0-5 балів	урахування вступником у доповіді зв'язку філософських питань і актуальних проблем обраної спеціальності
0-5 балів	широта ерудиції вступника, вияв рівня його загальногуманітарної підготовки
0-5 балів	прояв критичності мислення вступника у ході відповідей на питання
0-5 балів	відсутність чи наявність помилок у відповідях на питання
0-10 балів	уміння повно, аргументовано і послідовно відповісти на додаткові та/або уточнюючі запитання членів екзаменаційної комісії

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Актуальні проблеми філософії XX – XXI століть / І.В. Карівець, В.Л.Петрушенко, С.М.Повторева, О.В.Оніщук, О.В. Паньків, М.П.Скалецький, М.В.Синельникова, О.І.Стебельська, О.І.Ференц, О.Ю.Чурсінова. Львів: Львівська політехніка, 2021. 240 с.

2. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. Філософія: природа, проблематика, класичні розділи. Навчальний посібник. Київ: Каравела, 2022. 368 с.
3. Байнум В. Коротка історія науки. Київ: Наш Формат, 2023. 272 с.
4. Гнатюк Я.С. Аналітика філософії. Київ: Кондор, 2020. 236 с.
5. Горлач М.І., Кремінь В.Г., Ніколаєнко С.М., Требін М.П. Основи філософських знань. Київ: ЦНЛ, 2023. 1028 с.
6. Данільян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія. Підручник. Харків: Право, 2020. 432 с.
7. Данільян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія. Навчальний посібник для підготовки до іспиту та заліку. Харків: Право, 2026. 138 с.
8. Добронравова І. Практична філософія науки. Київ: Університетська книга, 2023. 352 с.
9. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка / Під ред. Умберто Еко. Харків: Фоліо, 2020. 528 с.
10. Історія філософії. Античність та Середньовіччя / За ред. У. Еко, Р.Федрігі. Х.: Фоліо, 2021. 556 с.
11. Карівець І. Сучасна філософія науки: теми й проблеми. Навчальний посібник. Київ: Новий світ-2000, 2025. 141 с.
12. Кислюк К.В. Філософія: навчальний посібник. К: Кондор, 2024. 236 с.
13. Кралюк П.М. Історія філософії України. Підручник. Київ: ЦУЛ, 2022. 652 с.
14. Максюта М., Соколова О. Філософія науки: гуманітарно-педагогічний синтез: монографія. Київ: Олді Плюс, 2020. 310 с.
15. Петрушенко В.Л. Філософія і методологія науки. Навчальний посібник. Київ: Новий світ-2000, 2025. 200 с.
16. Петрушенко В.Л. Філософія. Базовий курс. Київ: Новий світ-2000, 2026. 586 с.
17. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання. Навчальний посібник. Київ: Університетська книга, 2023. 229 с.
18. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж: навч. посібник. Київ: КНТ, 2020. 393 с.

Додаткова

1. Горбунова Л.С. Філософія трансформативної освіти для дорослих: університетські стратегії і практики: монографія. Київ: Університетська книга, 2023. 710 с.
2. Гула Р.В., Передерій І.Г., Вітринська О.В., Гаращенко Л.Б. Історія науки і техніки. Київ: Каравела, 2023. 240 с.
3. Класика філософії. У 4 книгах. Харків: VERBA Publishing, 2026. 1296 с.
4. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. Київ: Темпора, 2021, 384 с.
5. Філософія науки і культури. Словник / За ред. Н.Хамітова. Київ: ЦУЛ, 2024. 437 с.
6. Хамітов Н., Шашкова Л., Крилова С. Словник новітніх термінів філософії науки і філософії культури. Київ: ВАДЕКС, 2024. 290 с.
7. Хамітов Н. Філософський словник. Людина і світ. Київ: КНТ, 2021. 200 с.